

قانون کار ویژه آزمون‌های نظام مهندسی

مؤلف: مهندس محمد عظیمی آقداش
پایه یک و پژوهشگر برتر نظام مهندسی

عنوان قراردادی:

عنوان و نام پدیدآور:

وضعیت ویراست:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

ایران. قوانین و احکام و Iran. Laws, etc

قانون کار ویژه آزمون‌های نظام مهندسی /مؤلف محمد عظیمی آقداش.

ویراست ۹.

تهران: نوآور.

ص. ۲۲۴.

۹-۵۳۰-۱۶۸-۶۰۰-۹۷۸

فیبا

کار -- قوانین و مقررات -- ایران

Labor laws and legislation -- Iran

بیمه بیکاری -- قوانین و مقررات -- ایران

Unemployment insurance -- Law and legislation -- Iran

مهندسی عمران -- آزمون‌ها، Civil engineering -- Examinations

عظیمی آقداش، محمد، ۱۳۵۰ -

۱۳۹۵ / ت / KMH۱۲۶۴

۳۴۴/۵۵۰۱

۴۳۳۰۰۵۲

قانون کار و ویژه آزمون‌های نظام مهندسی

مؤلف:

ناشر:

شمارگان:

شابک:

مهندس محمد عظیمی آقداش

نوآور

۲۵۰۰ نسخه

۹-۵۳۰-۱۶۸-۶۰۰-۹۷۸

نوآور، تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، خیابان شهدای زاندارمیری
نرسیده به خیابان دانشگاه ساختمان ایرانیان، پلاک ۵۸، طبقه دوم،
www.noavarpub.com واحد ۳ تلفن: ۹۲ - ۶۶۴۸۴۱۹۱

مرکز پخش:

کلیه حقوق چاپ و نشر این کتاب مطابق با قانون حقوق مؤلفان و
مصنفان مصوب سال ۱۳۴۸ برای ناشر محفوظ و منحصرأ متعلق به
نشر نوآور می باشد. لذا هرگونه استفاده از کل یا قسمتی از این کتاب (از
قبیل هر نوع چاپ، فتوکپی، اسکن، عکس برداری، نشر الکترونیکی، هر
نوع انتشار به صورت اینترنتی، سی دی، دی وی دی، فیلم فایل صوتی یا
تصویری و غیره) بدون اجازه کتبی از نشر نوآور ممنوع بوده و شرعاً
حرام است و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

لطفاً جهت دریافت الحاقات و اصلاحات احتمالی این کتاب به سایت انتشارات نوآور مراجعه فرمایید.

www.noavarpub.com

<https://telegram.me/noavarpub>

<https://www.instagram.com/noavarpub/>

۸ ..... مقدمه

۹

بخش اول / قانون کار جمهوری اسلامی ایران

قانون کار ۱۰

فصل اول قانون کار- تعاریف کلی و اصول ۱۰

فصل دوم قانون کار- قرارداد کار ۱۱

- مبحث اول / تعریف قرارداد کار و شرایط اساسی انعقاد آن ۱۱

- مبحث دوم / تعلیق قرارداد کار ۱۴

- مبحث سوم / خاتمه قرارداد کار ۱۶

- مبحث چهارم / جبران خسارت از هر قبیل و پرداخت مزایای پایان کار ۱۹

فصل سوم قانون کار- شرایط کار ۲۱

- مبحث اول / حق السعی ۲۱

- مبحث دوم / مدت ۲۵

- مبحث سوم / تعطیلات و مرخصی‌ها ۲۸

- مبحث چهارم / شرایط کار زنان ۳۰

- مبحث پنجم / شرایط کار نوجوانان ۳۱

فصل چهارم قانون کار- حفاظت فنی و بهداشت کار ۳۳

- مبحث اول / کلیات ۳۳

- مبحث دوم / بازرسی کار ۳۶

فصل پنجم قانون کار- آموزش و اشتغال ۴۰

مبحث اول / کارآموز و مراکز کارآموزی ۴۰

- مبحث دوم / اشتغال ۴۳

- مبحث سوم / اشتغال اتباع بیگانه ۴۴

فصل ششم قانون کار- تشکلهای کارگری و کارفرمایی ۴۶

فصل هفتم قانون کار- مذاکرات و پیمان‌های دسته جمعی کار ۵۰

فصل هشتم قانون کار- خدمات رفاهی کارگران ۵۳

فصل نهم قانون کار- مراجع حل اختلاف ۵۵

فصل دهم قانون کار- شورای عالی کار ۵۷

فصل یازدهم قانون کار- جرائم و مجازات‌ها ۵۸

فصل دوازدهم قانون کار- مقررات متفرقه ۶۳

نمونه قرارداد کار ۶۶

دستورالعمل شماره ۴۱ روابط کار- ابلاغیه مورخه ۱۳۹۴/۰۵/۱۷ ..... ۶۶

۷۰

بخش دوم / آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های قانون کار

آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ماده ۱۴ قانون کار (خدمت نظام وظیفه) ۷۱

تعیین موارد قصور و نقض دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های انضباط کار در کارگاه‌ها ۷۲

آیین‌نامه نحوه انعقاد قراردادهای مربوط به تعیین و پرداخت پاداش افزایش تولید به منظور افزایش بهره‌وری ۷۵

آیین‌نامه آموزش اجباری کارفرمایان، کارگران و کارآموزان ۷۷

آیین‌نامه تشکیل کمیته‌های حفاظت فنی و بهداشت کار ۸۰

آیین‌نامه چگونگی بازرسی کارگاه‌های مشمول قانون کار ۸۳

آیین‌نامه صدور پروانه و روادید کار و اشتغال اتباع بیگانه ۸۵

آیین‌نامه نحوه انتخاب و معرفی نمایندگان کارفرمایان ۸۹

آیین‌نامه انتخاب و معرفی نمایندگان رسمی کارگران ۹۱

آیین‌نامه فعالیت‌های ورزشی کارگران ۹۳

آیین‌نامه نحوه انتخاب و معرفی نمایندگان در هیات‌های تشخیص ۹۷

آیین‌نامه انتخاب و معرفی نمایندگان حل اختلاف ۱۰۰

آیین‌نامه طرز اجرای آرای قطعی هیات‌های تشخیص و حل اختلاف ۱۰۷

دستورالعمل تشکیل و نحوه اداره شورای عالی کار ۱۰۸

۱۱۰	آیین‌نامه چگونگی مدت کار، تعطیلات و مرخصی‌ها، مزد و حقوق کارگرانی که طرز کارشان، به نحوی است که تمام یا قسمتی از مزد و درآمد آنها به وسیله مشتریان یا مراجعین تأمین می‌شود.
۱۱۱	آیین‌نامه معافیت کارگاه‌های کوچک کمتر از ۱۰ نفر
۱۱۴	آیین‌نامه تصدی امور وابستگی کار
۱۱۶	آیین‌نامه به‌کارگیری مسئول ایمنی در کارگاه‌ها
۱۲۲	آیین‌نامه ایمنی امور پیمانکاری
۱۲۴	دستورالعمل اجرایی آیین‌نامه ایمنی امور پیمانکاری

۱۳۴	بخش سوم / قوانین و مقررات مرتبط با قانون کار
۱۳۵	قانون تشکیل شورای عالی اشتغال
۱۳۷	قانون ممنوعیت به‌کارگیری بازنشستگان
	همتراز شدن شهرداران کلان‌شهرهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر با مقامات موضوع بند(ه) ماده ۷۱ قانون مدیریت خدمات کشوری
۱۳۹	قانون کاهش ساعات کار بانوان شاغل دارای شرایط خاص
۱۴۰	قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت
۱۴۱	آیین‌نامه اجرایی قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت
۱۴۲	قانون تمدید قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت
۱۴۵	آیین‌نامه بازخرید مازاد کارکنان رسمی و غیررسمی
۱۴۷	آیین‌نامه صدور پروانه مهارت فنی برای کارگران ماهر
۱۴۹	قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار
۱۴۹	- فصل اول / کلیات
۱۵۲	- فصل دوم / وظایف و اختیارات شورای اسلامی کار
۱۵۴	- فصل سوم / مرجع تشخیص انحراف و انحلال شوراها
۱۵۵	- فصل چهارم / مسائل کارگزینی
۱۵۵	آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار
۱۵۵	- فصل اول / کلیات
۱۵۷	- فصل دوم / نحوه انجام وظایف شورا
۱۵۹	- فصل سوم / امور داخلی شورا
۱۶۰	- فصل چهارم / موارد انحلال شورا
۱۶۰	- فصل پنجم / هیأت تشخیص انحراف و انحلال شوراهای اسلامی کار
۱۶۳	- فصل ششم / مقررات مختلف
۱۶۴	آیین‌نامه مشاغل سخت و زیان‌آور
۱۷۴	آیین دادرسی کار
۱۷۴	- فصل اول / اصول کلی
۱۷۵	- فصل دوم / صلاحیت
۱۷۷	- فصل سوم / وکالت
۱۷۷	- فصل چهارم / دادخواست
۱۷۸	- فصل پنجم / ابلاغ
۱۸۱	- فصل ششم / جلسه رسیدگی
۱۸۳	- فصل هفتم / ایرادهای رسیدگی
۱۸۵	- فصل هشتم / ادله اثبات دعوا
۱۸۷	- فصل نهم / رأی
۱۸۸	- فصل دهم / تجدید نظر خواهی
۱۸۸	- فصل یازدهم / سایر مقررات
۱۸۹	- فصل دوازدهم / دادرسی الکترونیکی

۱۹۴	بخش چهارم / الحاقات، اضافات و اصلاحات
۱۹۵	نکاتی از قوانین و مقررات کار

۲۰۹	بخش پنجم / سوالات آزمون‌های نظام مهندسی
۲۱۰	آزمون‌های نظام مهندسی از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹

۲۱۸	کلیدواژه
------------	-----------------

۲۲۳	منابع و مأخذ
------------	---------------------

خواننده فرهیخته و بزرگوار

نشر نوآور ضمن قدردانی و ارج نهادن به اعتماد شما به کتاب‌های این انتشارات، به استحضارتان می‌رساند که همکاران این انتشارات، اعم از مؤلفان و مترجمان و کارگروه‌های مختلف آماده‌سازی و نشر کتاب، تمامی سعی و همت خود را برای ارائه کتابی درخور و شایسته شما فرهیخته گرامی به کار بسته‌اند و تلاش کرده‌اند که اثری را ارائه نمایند که از حداقل‌های استاندارد یک کتاب خوب، هم از نظر محتوایی و غنای علمی و فرهنگی و هم از نظر کیفیت شکلی و ساختاری آن، برخوردار باشد.

باین وجود، علی‌رغم تمامی تلاش‌های این انتشارات برای ارائه اثری با کمترین اشکال، باز هم احتمال بروز ایراد و اشکال در کار وجود دارد و هیچ اثری را نمی‌توان الزاماً مبرا از نقص و اشکال دانست. ازسوی دیگر، این انتشارات بنابه تعهدات حرفه‌ای و اخلاقی خود و نیز بنابه اعتقاد راسخ به حقوق مسلم خوانندگان گرامی، سعی دارد از هر طریق ممکن، به ویژه از طریق فراخوان به خوانندگان گرامی، از هرگونه اشکال احتمالی کتاب‌های منتشره خود آگاه شده و آن‌ها را در چاپ‌ها و ویرایش‌های بعدی آن‌ها رفع نماید.

لذا دراین راستا، از شما فرهیخته گرامی تقاضا داریم در صورتی که حین مطالعه کتاب با اشکالات، نواقص و یا ایرادهای شکلی یا محتوایی در آن برخورد نمودید، اگر اصلاحات را بر روی خود کتاب انجام داده‌اید پس از اتمام مطالعه، کتاب ویرایش‌شده خود را با هزینه انتشارات نوآور، پس از هماهنگی با انتشارات، ارسال نمایید، و نیز چنانچه اصلاحات خود را بر روی برگه جداگانه‌ای یادداشت نموده‌اید، لطف کرده عکس یا اسکن برگه مزبور را با ذکر نام و شماره تلفن تماس خود به ایمیل انتشارات نوآور ارسال نمایید، تا این موارد بررسی شده و در چاپ‌ها و ویرایش‌های بعدی کتاب اعمال و اصلاح گردد و باعث ارتقا و هرچه پربارتر شدن محتوایی کتاب و ارتقاء سطح کیفی، شکلی و ساختاری آن گردد.

نشر نوآور، ضمن ابراز امتنان از این عمل متعهدانه و مسئولانه شما خواننده فرهیخته و گرانقدر، به منظور تقدیر و تشکر از این همدلی و همکاری علمی و فرهنگی، در صورتی که اصلاحات درست و بجا باشند، متناسب با میزان اصلاحات، به رسم ادب و تشکر و قدرشناسی، نسخه دیگری از همان کتاب و یا چاپ اصلاح‌شده آن و نیز از سایر کتب منتشره خود را به عنوان هدیه، به انتخاب خودتان، برایتان ارسال می‌نماید، و در صورتی که اصلاحات تأثیرگذار باشند در مقدمه چاپ بعدی کتاب نیز از زحمات شما تقدیر می‌شود.

همچنین نشر نوآور و پدیدآورندگان کتاب، از پیشنهادها، نظرات، انتقادات و راه‌کارهای شما عزیزان در راستای هرگونه بهبود کتاب، و هرچه بهتر شدن سطح کیفی و علمی آن صمیمانه و مشتاقانه استقبال می‌نمایند.

نشر نوآور

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۴۱۹۱

www.noavarpub.com

info@noavarpub.com

سوگندنامه مهندسان

با آگاهی کامل از نقش و تأثیر مهندسی در سازندگی و توسعه پایدار جهان، رفاه و آسایش انسان، حفظ جهان هستی از آلودگی‌های زیست محیطی و تأمین شادی پایدار و دراز مدت خود و دیگران، به عنوان یک مهندس به پروردگار جهان سوگند یاد می‌کنم که:

همواره در سراسر زندگی شغلی، حرفه‌ای و اجتماعی خود به این سوگند وفادار باشم. به انسان، به عنوان یک موجود صاحب خرد و شگفت‌انگیزترین پدیده آفرینش بیاندیشم، صدیق و واقع بین باشم و به هیچ اقدامی که به انسان و انسانیت آسیب رساند، مبادرت نورزم.

دانش مهندسی و تجربه حرفه‌ای خود را که میراث مشترک بشری است، معتنم دانم و کوشش کنم تا آن را به روز نگهدارم و در حد توان خود به گنجینه دانش و تجربه‌های سودمند بشری بیفزایم.

ایران زادگاه من است که در آن زاده و پرورده شده‌ام، کوشش خواهم کرد که دین خود را به سرزمینم، مردمانم، نیاکانم، و آیندگان ادا کنم.

در طول زندگی حرفه‌ای خود تلاش کنم تا نقش مؤثری در توسعه پایدار کشورم داشته باشم. در حد توان به دانشگاه که مربی علمی و فنی من است و به کسانی که پس از من در این مکان مقدس پرورش خواهند یافت، خدمت کنم.

سرمايه‌های هستی، چون ماده، انرژی، محیط زیست و نیروی کار را سرمایه‌های تمام بشر بدانم و در حفظ و کاربرد درست و بهسازی آنها کوشش نمایم.

در تمام فعالیت‌های مهندسی خود صداقت، دقت، نظم، عدالت، سرعت عمل، حفظ منابع اجتماع و حقوق دیگران را مراعات کنم و سلامت، ایمنی و آینده نسل‌ها را در نظر داشته و به آنان مهربان، دلسوز و متعهد باشم و همواره سود خویش را در منافع عام جستجو کنم، رشوه خواری و سایر رذایل اخلاقی را طرد و برای زحمات خود ارزش مادی در حد معقول و متعارف طلب کنم.

در تمام کوشش‌های مهندسی خود از دانش روز و آخرین یافته‌های فنی آگاه شوم و آنها را با ابتکار، خلاقیت و نوآوری در طراحی، برنامه‌ریزی و اجرا به کار بندم.

در تمام کوشش‌های مهندسی خود استانداردها را مراعات و تنها در حیطه دانش و توانایی خود کار قبول کنم و تنها مدارکی را امضاء کنم که به آنها احاطه فنی کامل دارم.

در مواردی که منع قانونی و حق مالکیت اختصاصی وجود ندارد، دانش خود را آزادانه و به صورت رایگان منتشر کنم و در اختیار دیگران قرار دهم.

در ادای وظایف حرفه‌ای محول شده، متعهد، مسئولیت پذیر، مشارکت پذیر و رازدار باشم. محیطی پر از محبت و صفا و عشق و علاقه به خدمت‌گذاری بی‌ریا به مردم و وطنم را به وجود آورم و همکاران خود را بدون توجه به ملیت، نژاد، مذهب، جنسیت، سن و عقیده دوست بدارم و ارزش‌های انسانی را در خود و در آنان پرورش دهم.

در کوشش‌های مهندسی خود همیشه فردی متواضع باشم و موفقیت‌های به دست آمده را علاوه بر سعی و کوشش خود مرهون تلاش همکاران و نظام آفرینش بدانم و از آنان قدردانی و سپاس‌گذاری کنم.

در تمام کوشش‌های مهندسی خود جویا و پذیرای نقد و اظهار نظر صادقانه همکاران باشم و از لطمه زدن به حیثیت، شهرت، دارایی یا اشتغال دیگران پرهیز و از اقدامات بدخواهانه برای آنان خودداری کنم.

از کوشش‌های فرهنگی و فعالیت‌های اجتماعی که به منظور توسعه رفاه عمومی انجام می‌گیرد، استقبال و در آنها شرکت کنم.

همکاران خود را به رعایت اصول اخلاق مهندسی و وجدان حرفه‌ای تشویق کنم.

این کتاب تقدیم می‌گردد به:

ساحت مقدس آقا حضرت ولی عصر (عج)

به نام خداوند جان و خرد

کزین برتر اندیشه برنگذرد

امام جعفر صادق علیه‌السلام فرموده‌اند:

هر اهل فنی برای موفقیت در کسب و کار خود به سه مطلب نیازمند است: تخصص و باهوشی در فن و حرفه مورد نظر؛ امین باشد و در کار و مال مردم، امانت و درستی را حفظ کند. با کارفرما و صاحب کار، خوش برخورد و خوش قلب باشد.

تحف العقول ص / ۳۲۲

خداوند عالم و آدم را شاکر و سپاسگزاریم که در آستانه ۱۴۹۵ [مین] سالروز میلاد با سعادت پیامبر عشق و محبت، رسول مهر و رحمت، پیغمبر صلح و صفا، **محمد مصطفی صل‌الله علیه و آله و سلم**، توفیق مضاعف و سعادت روزافزون عنایت فرمود تا در سایه الطاف ازلی و ابدی رسول مهربانی‌ها و عنایت ائمه اطهار علیه‌السلام، در ادامه ویرایش کتاب‌های مرتبط با منابع آزمون‌های نظام مهندسی ساختمان، بر اساس آخرین اصلاحات و تغییرات، جدیدترین ویرایش کتاب **قانون کار ویژه آزمون‌های نظام مهندسی** به انضمام الحاقات و اضافات تا آبان ماه سال ۱۳۹۹، را جهت استفاده اعضای تلاشگر جامعه هدف، به‌ویژه داوطلبان و شرکت‌کنندگان عزیز و ارجمند در آزمون‌های نظام مهندسی ساختمان، مانند سایر منابع آزمون‌های نظام مهندسی، به همت و بزرگ‌منشی مدیریت اندیشمند و فکور انتشارات نوآور ایران- تهران، ویرایش کرده تا پیش‌روی دیدگان تیزبین علاقمندان و جامعه هدف قرار گیرد.

امید آن‌که در سایه توجهات آقا ولی عصر مهدی موعود امام زمان (عج)، اثر حاضر نیز همچون سایر کتاب‌های تألیفی در رابطه با آزمون‌های نظام مهندسی ساختمان، مورد توجه و دقت اعضای جامعه هدف بوده و منبع قابل اطمینانی برای داوطلبان شرکت‌کننده در آزمون‌های نظام و نیز سبب برداشتن گامی هر چند کوچک در راستای عمل به مفاد قوانین و مقررات «قانون کار» باشد.

۱۲ آبان ماه ۱۳۹۹ خورشیدی
محمد عظیمی آقداش

بخش اول

قانون کار جمهوری اسلامی ایران

قانون کار^۱

فصل اول قانون کار - تعاریف کلی و اصول

ماده ۱ قانون کار - تبعیت از قانون کار

کلیه کارفرمایان، کارگران، کارگاه‌ها، مؤسسات تولیدی، صنعتی، خدماتی و کشاورزی مکلف به تبعیت از این قانون می‌باشند.

ماده ۲ قانون کار - تعریف کارگر

کارگر از لحاظ این قانون کسی است که به هر عنوان در مقابل دریافت حق‌السعی اعم از مزد، حقوق، سهم سود و سایر مزایا به درخواست کارفرما کار می‌کند.

ماده ۳ قانون کار - تعریف کارفرما

کارفرما شخصی است حقیقی یا حقوقی که کارگر به درخواست و به حساب او در مقابل دریافت حق‌السعی کار می‌کند. مدیران و مسئولان و به طور عموم کلیه کسانی که عهده‌دار اداره کار کارگاه هستند نماینده کارفرما محسوب می‌شوند و کارفرما مسئول کلیه تعهداتی است که نمایندگان مذکور در قبال کارگر به عهده می‌گیرند. در صورتی که نماینده کارفرما خارج از اختیارات خود تعهدی بنماید و کارفرما آن را نپذیرد در مقابل کارفرما ضامن است.

ماده ۴ قانون کار - تعریف کارگاه

کارگاه محلی است که کارگر به درخواست کارفرما یا نماینده او در آنجا کار می‌کند، از قبیل مؤسسات صنعتی، کشاورزی، معدنی، ساختمانی، ترابری، مسافربری، خدماتی، تجاری، تولیدی، اماکن عمومی و امثال آنها.

۱. قانون کار مشتمل بر ۲۰۳ ماده و ۱۲۱ تبصره، در تاریخ ۲ مهر ماه ۱۳۶۸ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و در تاریخ ۲۹ آبان ماه ۱۳۶۹ به تصویب نهائی مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید.

کلیه تأسیساتی که به اقتضای کار متعلق به کارگاه‌اند، از قبیل نمازخانه، ناهارخوری، تعاونی‌ها، شیرخوارگاه، مهدکودک، درمانگاه، حمام، آموزشگاه حرفه‌ای، قرائت‌خانه، کلاس‌های سوادآموزی و سایر مراکز آموزشی و اماکن مربوط به شورا و انجمن اسلامی و بسیج کارگران، ورزشگاه و وسایل ایاب و ذهاب و نظایر آنها جزء کارگاه می‌باشند.

ماده ۵ قانون کار - مشمولین قانون کار

کلیه کارگران، کارفرمایان، نمایندگان آنان و کارآموزان و نیز کارگاه‌ها مشمول مقررات این قانون می‌باشند.

ماده ۶ قانون کار - انتخاب شغل

بر اساس بند چهار اصل چهل و سوم و بند شش اصل دوم و اصول نوزدهم، بیستم و بیست و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اجبار افراد به کار معین و بهره‌کشی از دیگری ممنوع و مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند اینها سبب امتیاز نخواهند بود و همه افراد اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و هر کس حق دارد شغلی را که به آن مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند.

فصل دوم قانون کار - قرارداد کار

مبحث اول - تعریف قرارداد کار و شرایط اساسی انعقاد آن

ماده ۷ قانون کار - تعریف قرارداد کار

قرارداد کار عبارت است از قرارداد کتبی یا شفاهی که به موجب آن کارگر در قبال دریافت حق‌السعی کاری را برای مدت موقت یا مدت غیرموقت برای کارفرما انجام می‌دهد.

تبصره ۱- حداکثر مدت موقت برای کارهایی که طبیعت آنها جنبه غیرمستمر دارد توسط وزارت کار و امور اجتماعی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۲- در کارهایی که طبیعت آنها جنبه مستمر دارد، در صورتی که مدتی در قرارداد ذکر نشود، قرارداد دائمی تلقی می‌شود.

تبصره ۳- قراردادهای مربوط به قانون کار در صورت کتبی بودن باید در فرم مخصوصی باشد که توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در چهارچوب قوانین و مقررات تهیه می‌شود و در اختیار طرفین قرار می‌گیرد.

(الحاقیه مورخه ۱۳۹۴/۰۲/۰۱)

تبصره ۴- کارفرمایان موظفند به کارگران با قرارداد موقت به نسبت مدت کارکرد، مزایای قانونی پایان کار را به مأخذ هر سال یک ماه آخرین مزد پرداخت نمایند.^۱

ماده ۸ قانون کار- نافذ بودن شروط قرارداد کار

شروط مذکور در قرارداد کار یا تغییرات بعدی آن در صورتی نافذ خواهد بود که برای کارگر مزایائی کمتر از امتیازات مقرر در این قانون منظور ننماید.

ماده ۹ قانون کار- صحت قرارداد کار

برای صحت قرارداد کار در زمان بستن قرارداد رعایت شرایط ذیل الزامی است:

الف- مشروعیت مورد قرارداد.

ب- معین بودن موضوع قرارداد.

ج- عدم ممنوعیت قانونی و شرعی طرفین در تصرف اموال یا انجام کار مورد نظر.

تبصره- اصل بر صحت کلیه قراردادهای کار است، مگر آنکه بطلان آنها در مراجع ذیصلاح به اثبات برسد.

۱. ماده ۴۱ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۰۲/۰۱:

اصلاحات زیر در قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۰۸/۲۹ و اصلاحات بعدی آن صورت می‌گیرد:

۱- دو تبصره به شرح زیر به ماده ۷ قانون، الحاق می‌شود:

«تبصره ۳- قراردادهای مربوط به قانون کار در صورت کتبی بودن باید در فرم مخصوصی باشد که توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در چارچوب قوانین و مقررات تهیه می‌شود و در اختیار طرفین قرار می‌گیرد.

تبصره ۴- کارفرمایان موظفند به کارگران با قرارداد موقت به نسبت مدت کارکرد، مزایای قانونی پایان کار را به مأخذ هر سال یک ماه آخرین مزد پرداخت نمایند.»

۲- بند ذیل به عنوان بند (ح) به ماده ۱۰ قانون الحاق می‌شود:

«ح- شرایط و نحوه فسخ قرارداد (در مواردی که مدت تعیین نشده است)»

۳- بند زیر به عنوان بند (ز) به ماده ۲۱ قانون الحاق می‌شود:

«ز- فسخ قرارداد به نحوی که در متن قرارداد (منطبق با قانون کار) پیش‌بینی شده است.»

۴- متن زیر به عنوان بند (ح) به ماده ۲۱ قانون الحاق می‌شود:

«ح- به منظور جبران کاهش تولید ناشی از ساختار قدیمی، کارفرمایان می‌توانند بر مبنای نوآوری‌ها و فن‌آوری‌های جدید و افزایش قدرت رقابت‌پذیری تولید، اصلاح ساختار انجام دهند، در آن صورت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است طبق قرارداد سه جانبه (تشکل‌کارگری کارگاه، کارفرما و اداره تعاون و کار و رفاه اجتماعی محل) کارگران کارگاه را به مدت شش تا دوازده ماه تحت پوشش بیمه بیکاری قرار دهد و بعد از اصلاح ساختار، کارگران را به میزان ذکر شده در قرارداد سه جانبه به محل کار برگرداند و یا کارفرمایان می‌توانند مطابق مفاد ماده ۹ قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل و نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده ۱۱۳ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۲/۰۵/۲۶ و اصلاحات بعدی آن و قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۰۶/۲۶ عمل کنند.»

ماده ۱۰ قانون کار - مشخصات قرارداد کار

قرارداد کار علاوه بر مشخصات دقیق طرفین، باید حاوی موارد ذیل باشد:

الف - نوع کار یا حرفه یا وظیفه‌ای که کارگر باید به آن اشتغال یابد.

ب - حقوق یا مزد مبنا و لواحق^۱ آن.

ج - ساعات کار، تعطیلات و مرخصی‌ها.

د - محل انجام کار.

ه - تاریخ انعقاد قرارداد.

و - مدت قرارداد، چنانچه کار برای مدت معین باشد.

ز - موارد دیگری که عرف و عادت شغل یا محل، ایجاب نماید.

ح - شرایط و نحوه فسخ قرارداد (در مواردی که مدت تعیین نشده است).

تبصره - در مواردی که قرارداد کار کتبی باشد قرارداد در چهار نسخه تنظیم می‌گردد

که یک نسخه از آن به اداره کار محل و یک نسخه نزد کارگر و یک نسخه نزد

کارفرما و نسخه دیگر در اختیار شورای اسلامی کار و در کارگاه‌های فاقد شورا در

اختیار نماینده کارگر قرار می‌گیرد.

ماده ۱۱ قانون کار - دوره آزمایشی کار

طرفین می‌توانند با توافق یکدیگر مدتی را به نام دوره آزمایشی کار تعیین نمایند

در خلال این دوره هر یک از طرفین حق دارد، بدون اخطار قبلی و بی آنکه الزام به

پرداخت خسارت داشته‌باشد، رابطه کار را قطع نماید. در صورتی که قطع رابطه کار

از طرف کارفرما باشد وی ملزم به پرداخت حقوق تمام دوره آزمایشی خواهد بود و

چنانچه کارگر رابطه کار را قطع نماید کارگر فقط مستحق دریافت حقوق مدت

انجام کار خواهد بود.

تبصره - مدت دوره آزمایشی باید در قرارداد کار مشخص شود. حداکثر این مدت برای

کارگران ساده و نیمه ماهر یک ماه و برای کارگران ماهر و دارای تخصص سطح بالا

سه ماه می‌باشد.

ماده ۱۲ قانون کار - تغییر حقوقی مالکیت و انتقال کارگاه

هر نوع تغییر حقوقی در وضع مالکیت کارگاه، از قبیل فروش یا انتقال به هر شکل،

تغییر نوع تولید، ادغام در مؤسسه دیگر، ملی شدن کارگاه، فوت مالک و امثال اینها،

در رابطه قراردادی کارگرانی که قراردادشان قطعیت یافته است مؤثر نمی‌باشد و

کارفرمای جدید، قائم مقام تعهدات و حقوق کارفرمای سابق خواهد بود.

۱. لواحق: ملحقات، ضامم، پیوست‌ها

ماده ۱۳ قانون کار - مقاطعه دهنده و مقاطعه کار

در مواردی که کار از طریق مقاطعه انجام می‌یابد، مقاطعه دهنده مکلف است قرارداد خود را با مقاطعه کار به نحوی منعقد نماید که در آن مقاطعه کار متعهد گردد که تمامی مقررات این قانون را در مورد کارکنان خود اعمال نماید.

تبصره ۱- مطالبات کارگر جزء دیون ممتازه بوده و کارفرمایان موظف می‌باشند بدهی پیمانکاران به کارگران را برابر رأی مراجع قانونی از محل مطالبات پیمانکار، من جمله ضمانت حسن انجام کار، پرداخت نمایند.

تبصره ۲- چنانچه مقاطعه دهنده بر خلاف ترتیب فوق به انعقاد قرارداد با مقاطعه کار بپردازد و یا قبل از پایان ۴۵ روز از تحویل موقت، تسویه حساب نماید، مکلف به پرداخت دیون مقاطعه کار در قبال کارگران خواهد بود.

مبحث دوم فصل دوم قانون کار - تعلیق قرارداد کار

ماده ۱۴ قانون کار - توقف انجام تعهدات قرارداد کار

چنانچه به واسطه امور مذکور در مواد آتی انجام تعهدات یکی از طرفین موقتاً متوقف شود، قرارداد کار به حال تعلیق در می‌آید و پس از رفع آنها قرارداد کار با احتساب سابقه خدمت (از لحاظ بازنشستگی و افزایش مزد) به حالت اول بر می‌گردد.

تبصره ۱ (اصلاحیه مورخه ۱۳۸۳/۱/۳۰): مدت خدمت نظام وظیفه شاغلین مشمول قانون کار یا شرکت داوطلبانه آنان در جبهه قبل از اشتغال و یا حین اشتغال جزو سوابق خدمتی آنان نزد سازمان تأمین اجتماعی محسوب می‌گردد. اعتبار مورد نیاز برای اجرای این قانون از محل دریافت میانگین حق بیمه دو سال آخر فرد بیمه شده تأمین می‌گردد.^۲

۱. مقاطعه: بیمان، پیمانکاری، کنترات، به عهده گرفتن انجام کاری پس از تعیین مزد.

۲. قانون استفساریه قانون اصلاح تبصره ماده ۱۴ قانون کار و الحاق یک تبصره به آن - مصوب ۱۳۸۳
ماده واحده - آیا منظور قانون گذار در قانون اصلاح تبصره ماده ۱۴ قانون کار و الحاق یک تبصره به آن مصوب ۱۳۸۳/۱/۳۰ شمول قانون مذکور، بر کلیه مشمولین قانون تأمین اجتماعی که به هر نحو به سازمان تأمین اجتماعی حق بیمه خود را می‌پردازند نیز بوده است یا خیر؟
نظر مجلس - بله، کلیه مشمولین قانون تأمین اجتماعی که حق بیمه به آن سازمان می‌پردازند نیز مشمول این قانون می‌باشند.

تبصره ۲ (اصلاحیه مورخه ۱۳۸۳/۱/۳۰) - آن دسته از بیمه شدگانی که مشمول اصلاحیه تبصره ۲ ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴ مجمع تشخیص مصلحت نظام هستند به شرط آنکه خدمت نظام وظیفه خود را در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل طی نموده یا حضور داوطلبانه در جبهه داشته باشند سوابق خدمتی آنان جزء کارهای سخت و زیان‌آور محسوب می‌شود.

ماده ۱۵ قانون کار - تعطیلی کارگاه محل کار

در موردی که به واسطه قوه قهریه و یا بروز حوادث غیرقابل پیش‌بینی که وقوع آن از اراده طرفین خارج است، تمام یا قسمتی از کارگاه تعطیل شود و انجام تعهدات کارگر یا کارفرما به طور موقت غیرممکن گردد، قراردادهای کار با کارگران تمام یا آن قسمت از کارگران که تعطیل می‌شود به حال تعلیق در می‌آید تشخیص موارد فوق با وزارت کار و امور اجتماعی است.

ماده ۱۶ قانون کار - مرخصی بدون حقوق

قرارداد کارگرانی که مطابق این قانون از مرخصی تحصیلی و یا دیگر مرخصی‌های بدون حقوق یا مزد استفاده می‌کنند، در طول مرخصی و به مدت دو سال به حال تعلیق در می‌آید.

تبصره - مرخصی تحصیلی برای دو سال دیگر قابل تمدید است.

ماده ۱۷ قانون کار - رفع توقیف

قرارداد کارگری که توقیف می‌گردد و توقیف وی منتهی به حکم محکومیت نمی‌شود در مدت توقیف به حال تعلیق در می‌آید و کارگر پس از رفع توقیف به کار خود باز می‌گردد.

ماده ۱۸ قانون کار - توقیف کارگر

چنانچه توقیف کارگر به سبب شکایت کارفرما باشد و این توقیف در مراجع حل اختلاف منتهی به حکم محکومیت نگردد، مدت آن جزء سابقه خدمت کارگر محسوب می‌شود و کارفرما مکلف است علاوه بر جبران ضرر و زیان وارده که مطابق حکم دادگاه به کارگر می‌پردازد، مزد و مزایای وی را نیز پرداخت نماید.

تبصره - کارفرما مکلف است تا زمانی که تکلیف کارگر از طرف مراجع مذکور مشخص نشده باشد، برای رفع احتیاجات خانواده وی، حداقل پنجاه درصد از حقوق ماهیانه او را به طور علی‌الحساب به خانواده‌اش پرداخت نماید.